

Sommige CNS-soorten positief voor melkproductie en voorkomen mastitis

Uiergezondheid uitgediept

Onder aanvoering van het M-team en Melkcontrolecentrum Vlaanderen zijn de afgelopen twee jaar veel onderzoeken naar uiergezondheid opgezet. Tijdens het sluitstuk van de projecten werden de resultaten uitgesteld. Het leverde nieuwe inzichten op over klebsiella en CNS.

tekst **Florus Pelikaan**

Bert Verbist:
'Zeer de vraag of ongebruikt strooisel de bron van klebsiella is'

Sofie Piepers:
'Tachtig procent vervangt tepelvoeringen niet op tijd'

Luc De Meulemeester:
'Melkveehouder kan kwart antibiotica besparen'

De temperatuur reikte op sommige plaatsen tot 35 graden, waardoor de uiergezondheid van de Vlaamse melkveestapel een cruciale dag doormaakte.

Toeval of niet, uitgerekend onder deze omstandigheden vond in Gent een studiedag over uiergezondheid plaats. Het was het sluitstuk van het Demonstratieproject Uiergezondheid, een onderzoeksproject met steun van de Vlaamse overheid. De organisatie, in handen van het M-team van Universiteit Gent en Melkcontrolecentrum Vlaanderen (MCC), had maar liefst tien sprekers uitgenodigd, waardoor veel facetten van uierge-

zondheid aan bod kwamen. De voorgestelde resultaten van een groot aantal onderzoeken waren nog erg wetenschappelijk van aard, maar er klonken nieuwe praktische inzichten in door.

Veel klebsiella in mest

Zo stelde doctoraatstudent Bert Verbist resultaten voor uit zijn onderzoek naar het verband tussen klebsiella pneumoniae in de omgeving als veroorzaker van mastitis. Verbist volgde op zes melkveebedrijven in totaal zestig koeien en nam monsters van melk, mest en strooisel in het ligbed en in de strooiselvoorraad. 'In de ruim 3500 mon-

sters vonden we 145 keer klebsiella van 109 verschillende stammen. Twee keer was klebsiella in melk aanwezig, 120 keer in mest, 18 keer in het ligbed en 5 keer in de strooiselvoorraad', vertelt Verbist. 'Er komt significant minder klebsiella voor in de strooiselvoorraad dan in mest en in strooisel in de ligbedden. Bovendien was de klebsiella in de voorraad vaak van een ander type dan die in de mest. Het is dus zeer de vraag of ongebruikt strooisel de bron van klebsiella is', interpreteert Verbist de resultaten. 'Bij klebsiella als mastitisverwekker is het goed om te onderzoeken welke stam de oor-

zaak is en waar deze in de omgeving voorkomt.' Verbist ziet hygiëne van het ligbed als belangrijke maatregel om klebsiella te voorkomen.

Positief effect CNS

Vier van de tien sprekers tijdens de studiedag waren zich in hun doctoraat aan het verdiepen in coagulase-negatieve stafylokokken. In eerder onderzoek was al aan het licht gekomen dat 77,7 procent van de vaarzen bij afkalven geïnfecteerd is met een mastitisverwekker. In 64,7 procent van deze gevallen gaat het om een infectie met coagulase-negatieve stafylokokken (CNS).

'Ondanks deze infectie is CNS zelden de oorzaak van klinisch mastitis en daarom raden we aan deze vaarzen niet te behandelen', vertelt Karlien Supré. De verschillende soorten CNS (waarvan inmiddels 25 geïsoleerd) hebben alle een ander effect op het celgetal. 'Er zijn zelfs soorten die, zoals uit eerder onderzoek is gebleken, een gunstig effect hebben op de melkproductie en op het voorkomen van mastitis in het vervolg van de eerste lactatie. Sommige CNS-soorten kunnen bactericines produceren die de groei van andere bacteriën remmen.' Mogelijk dat deze stoffen zelfs een alternatief kunnen zijn voor behandelingen, maar daarvoor is nog meer onderzoek nodig.

Het M-team hield gedurende het demonstratieproject een enquête over uiergezondheid onder 318 Vlaamse melkveehouders met gemiddeld 66 koeien. Sofie Piepers van het M-team presenteerde de resultaten en ze stelde ervan overtuigd te zijn dat de uiergezondheid in Vlaanderen nog kan verbeteren. 'Op ruim

twintig procent van de bedrijven heeft per maand meer dan vijf procent van de koeien klinische mastitis. Op een bedrijf met honderd koeien zijn dat zestig mastitisgevallen per jaar.'

Piepers ondervroeg de veehouders ook over allerlei managementmaatregelen om mastitis te voorkomen. Ruim veertig procent van de melkveehouders spoelt het melkstel na het melken van een met antibioticum behandelde koe en ruim twintig procent spoelt het stel door na een koe met hoog celgetal. 'Door spoelen is goed, maar meer dan vijftig procent van de veehouders doet het met koud water. Na een hoogcelgetalkoe moet je echt heet water of een ontsmettingsmiddel gebruiken, wil je de bacteriën ook werkelijk kunnen afdoden.'

Gevoeligheid stabiel

Piepers concludeerde ook dat het vervangen van tepelvoeringen nog regelmatig te wensen overlaat. 'Tachtig procent van de melkveehouders vervangt tepelvoeringen te laat en slijtage van het rubber kan een bedreiging vormen voor uiergezondheid.' Luc De Meulemeester, directeur van MCC Vlaanderen, betrok antibioticagebruik bij uiergezondheid. 'In laboratoriumtests is de gevoeligheid van bijvoorbeeld staphylococcus aureus voor penicilline niet afgenomen. Daarmee wil ik ontkrachten dat, zoals wel eens wordt gesteld, de melkveesector zal zorgen voor meer resistentie. Als we resistentie vinden, gaat het bij twee op de drie gevallen wel om MRSA', zegt De Meulemeester.

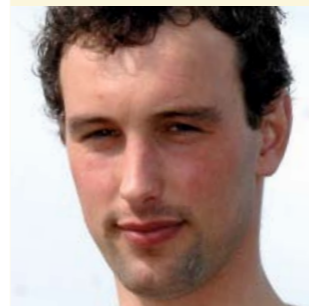
Desgevraagd geeft hij aan van mening te zijn dat het antibioticagebruik in de melkveehouderij wel naar beneden kan. 'We kunnen nog circa 25 procent besparen door niet alle koeien met antibiotica droog te zetten en door specifiek te behandelen na bacteriologisch onderzoek.'

Koen Nieuwendijk,
galeri houder
te Amsterdam:

'De koe is schildergeniek.' (Tr)

Jeanet Brandsma,
melkveehouder
te Giethoorn:

'Veel boeren vinden de discussie over weidegang lastig. Het welzijn van de koeien als ze altijd op stal staan is toch ook goed? Maar het gaat hier niet om dierenwelzijn, maar juist om imago en uitstraling. De samenleving reageert vanuit de buik, de emotie. En dat zijn we niet zo gewend.' (Vp)

Sietze-Henk Haytema,
melkveehouder
te Koudum:

'Ik wil graag zo veel mogelijk stiermoeders fokken en stiertjes daaruit leveren aan de kiorganisaties. Als ik keuringen wil winnen, moet ik drie keer 115 exterieur op elkaar gebruiken. Maar ik wil stieren die in potentie een goede nvi hebben.' (Bo)

Hessel Bouma,
voorzitter Stichting
roodbont Fries vee:

'Je moet een sober mens zijn, wil je boeren met Friese roodbonten.' (Bo)

Dirk Endendijk,
voorzitter van het FHRS:

'Ik denk dat er een kleine Gideonsbende overblijft met fh's.' (Bo)

Cor van Laarhoven,
voorzitter MRIJ Zuid:

'Holsteinboeren kijken liever naar andere rassen dan dat ze zich verdiepen in mrij. Dat hebben ze in de jaren tachtig de deur uit gedaan en ze den-

ken dat ze destijds de juiste keuze hebben gemaakt.' (Bo)

Alwin van Raaij,
melkveehouder
te Overasselt:

'Wij knuffelen de kalfjes zelf nooit hoor, maar ze krijgen wel vaak een aai over de bol.' (dG)

Gerda Verburg,
permanent
vertegenwoordiger FAO:

'Ik ben er fel op tegen biologisch te promoten als de enige manier van duurzaamheid.' (NO)

Carla de Jong,
schrijfster:

'Als een laatste kans greep het boerenleven me die zomer bij de lurven. Kort voor zonsopgang stond ik zonder morren op, om met oom Dirk de koeien te halen en ze te melken. Ik bezwoer hem dat de geur van verse mest parfum was voor mijn neusgaten.' (Mg)

Siem Jan Schenk,
voorzitter vakgroep
melkveehouderij LTO:

'De boer bepaalt zelf of de staldeur opengaat.' (Mm)

Rommert Politiek,
voormalig hoogleraar
Veefokkerij:

'Op een bijeenkomst van het FRS wilden ze me eens een spreekverbod opleggen. Dat ik een boerenzoon ben heeft me vast geholpen de vertaalslag van wetenschap naar praktijk te maken. Hoewel ik geen groot spreker ben, kreeg ik toch een zekere reputatie.' (Fr)

Hotze Heeres,
melkveehouder te Hitzum

'Onze koeien staan in de oude grupstal. Die heeft nog de echt

oude afmetingen. Gelukkig is het Friese roodbont geen groot ras en passen de koeien goed in de stal.' (LI)

Sjoerd Galema,
melkveehouder
te Hartwerd:

'Ik weid mijn koeien inderdaad en ben van plan dat ook te blijven doen. Of mijn standpunt heeft meegespeeld bij mijn benoeming in het bestuur van FrieslandCampina kan ik niet zeggen.' (Agd)

Arno van Velzen,
melkveehouder
te Meedhuizen:

'Ik heb O-Man al vroeg gebruikt. Het was een Manfredzoon en die trok mijn aandacht omdat het geen glamourstier was.' (Mm)

Tiny Sanders,
algemeen directeur PSV:

'Ik heb van voetbal niet meer verstand dan elke andere supporter. Ik heb wel eens het flauwe voorbeeld genoemd: toen ik bij Campina kwam had ik nog nooit een koe gemolken.' (dV)

Menno Steketee,
redacteur:

'Bij boerderijwinkel De Lindenhoff in Baambrugge: laat twee schit-te-ren-de entrecotes afsnijden en je daarna bij wijze van spreken de zus van de vleesleverancier in de aangrenzende stal tussen de oren kroelen.' (Nw)

Albert Jan Maat,
voorzitter LTO Nederland:

'Hoezeer ik als boerenvoorman de veehouderij goede tijden toewens, hoop ik vooral dat kunst de opmaat is tot een herstel van onze band met dieren.' (Rh)

Bronnen: Trouw (Tr), Veldpost (Vp), Boerderij (Bo), de Gelderlander (dG), Nieuwe Oogst (NO), Margriet (Mg), Melkveemagazine (Mm), Fryslân (Fr), Landleven (LI), Agd.weekend (Agd), de Volkskrant (dV), openingswoord Raadshuis (Rh), NRC-weekend (Nw)